

Danmarks Mission ved OSCE, IAEA og CTBTO

Wien, den 9. juni 2006

Nyt fra OSCE-missionen

Kazakhstan ønsker OSCE-formandskabet i 2009

Kazakhstans viceudenrigsminister, Rakhat Aliyev, aflagde besøg i det Permanente Råd den 16. maj. Hovedformålet var at bekræfte det kazakhiske kandidatur til OSCE-formandskabet i 2009. Aliyev redegjorde for de reformer, Kazakhstan har gennemført på det økonomiske og politiske områder siden uafhængigheden. Aliyev blev ledsaget af tre oppositionspolitikere, som støttede det kazakhiske formandskabs-kandidatur, som de mente kunne være en løftestang for en forstærket reformindsatsen på demokrati- og menneskerettighedsområdet.

Ny medlemsstat på vej ind i OSCE

Den 3. juni erklærede Montenegros parlament den tidligere republik i statsunionen Serbien og Montenegro for en uafhængig stat. Det skete som resultat af folkeafstemningen den 21. maj. Her stemte 55,5% af vælgerne for uafhængighed. OSCE overvågede afstemningen. 365 observatører fra 53 lande deltog, og OSCE/ODIHR fandt, at afstemningen levede op til internationale standarder.

Som en af sine første handlinger som uafhængig stat sendte Montenegro en ansøgning til OSCE om fuldt medlemskab. Samtidig tilkendegav Montenegro sin interesse i at have en OSCE-mission i landet. Indtil nu har OSCE haft et mindre lokalt kontor i Podgorica, der nu bliver hovedstad i den nye stat. Det tidligere lokalkontor kan således med tiden få status af en særskilt mission.

Serbien, der folkeretligt betragtes som fortsætter-staten, overtager den tidligere statsunions plads i OSCE. Som bekendt har OSCE også en mission i Beograd.

For EU's vedkommende drøfter de 25 udenrigsministre den 12. maj de videre skridt i forhold til en anerkendelse af Montenegro.

OSCE's indsats for bekæmpelse af menneskehandel

Mandatet for OSCE's Særlige Repræsentant for Bekæmpelse af Menneskehandel, Helga Konrad, udløb den 9. maj. For at sikre den bedst mulige ressourcenyttelse og skabe endnu bedre koordinering i OSCE's indsats på området drøfter deltagerstaterne nu en løsning, der ville indebære, at den næste Særlige Repræsentant også skal være leder af Sekretariatets afdeling for bekæmpelse af menneskehandel. Fra dansk side støtter vi en sådan løsning og arbejder især for, at der hurtigst muligt opnås konsensus, således at stillingen kan slås op.

OSCEs 14. Økonomiske Forum (Prag, 22.-24. maj 2006)

Årets Økonomiske Forum vedrørte emnet ”Transport i OSCE-området: Sikre transportnetværk og udvikling af transport for at styrke regionalt økonomisk samarbejde og stabilitet”. OSCE-formanden, Belgiens udenrigsminister De Gucht, fremhævede i sit åbningsindlæg, at konflikter og spændinger mellem stater ofte har noget at gøre med transport og handel - og at økonomisk samarbejde og integration omvendt bidrager til regional sikkerhed og stabilitet. Mødet skulle derfor tjene til at fremme samarbejde på transportområdet mellem OSCE's deltagerstater, især ved at skabe politisk opmærksomhed omkring problemer og løsningsmuligheder.

Med dette udgangspunkt koncentrerede drøftelserne sig om emner som implementering af relevante internationale aftaler, fremme af god regeringsførelse på transportområdet (især bekæmpelse af korrupsion), styrkelse af transportsikkerheden (mod bl.a. terrorisme) og bidrag til løsning af konflikter. EU fremhævede i sit indlæg også behovet for at inddrage miljøhensyn i forbindelse med infrastrukturprojekter. En væsentlig del af mødet vedrørte i øvrigt konkrete regionale transportproblemer i Kaukasus og Centralasien, bl.a. opstået i kølvandet på opløsningen af Sovjetunionen, der bl.a. havde ført til, at en del landes adgang til maritim transport nu gik gennem andre staters territorium.

Reform-dansen fortsætter

Arbejdet med at finde måder, hvorpå man kan styrke OSCE's effektivitet, fortsætter. Processen – af nogen også kaldet reform af OSCE – blev søsat af udenrigsministrene på mødet i Ljubljana i december 2005 efter ikke mindst russisk pres. Det belgiske formandskab nedsatte ved årets start en arbejdsgruppe. Den er i gang med at se på en lang række ideer og forslag. Det omfatter bl.a. udarbejdelse af en forretningsorden, en mulig ny komitéstruktur (en for hver dimension), styrkelse af generalsekretærens rolle og af sekretariatet, mere effektive missioner og institutioner, tildeling af juridisk status til OSCE og muligheden for at etablere såkaldte ”tematiske missioner”.

Ud over disse spørgsmål bad ministrene også ODIHR udarbejde en rapport om OSCE's valgobservationer, et af de mest følsomme spørgsmål i reformstriden.

Diskussionerne i Wien skrider støt fremad. Men under overfladen lurer hele tiden den grundlæggende uenighed om reformprocessens mål – særlig markeret ved de to modpoler i debatten, Rusland og USA. Rusland ønsker mere kontrol med organisationens aktiviteter, USA ønsker at bevare OSCE's fleksible natur. Også EU er skeptisk over for en række af de russiske ønsker.

CFE-traktaten

I sidste uge gennemførtes i Wien den tredje gennemgangskonference til CFE-traktaten. CFE-traktaten har gennem de seneste 15 år tjent som en af hjørnestenene i den europæiske sikkerhedsarkitektur.

Traktaten om Konventionelle Væbnede Styrker i Europa (Conventional Armed Forces in Europe, CFE) blev undertegnet i november 1990. Traktaten består af såvel et nedrustnings- som et våbenkontrolelement, idet den både fastlægger lofter over fem typer tungt militært materiel af afgørende betydning for offensive operationer og samtidig pålægger staterne at udveksle detaljeret information om deres militære beholdninger. Traktaten har dermed en stabiliserende effekt, da den ikke blot medvirker til at reducere våbenbeholdningerne, men også bidrager til transparens og forudsigelighed. Forpligtelsen til at udveksle information komplementeres af et særdeles indgribende verifikationsregime.

Den oprindelige traktat blev underskrevet af medlemslandene af henholdsvis NATO og den daværende Warszawa-pagt. Sidstnævnte blev imidlertid kort efter opløst, og medlemstallet voksede derfor fra 22 til de nuværende 30 deltagerlande. Sovjetunionens sammenbrud gav som bekendt samtidig anledning til store ændringer af den sikkerhedspolitisk situation i Europa, hvorfor man allerede i 1999 under OSCE-topmødet i Istanbul enedes om en ny tilpassede CFE-traktat. Ratificeringen af den tilpassede traktat bliver dog fra NATO-landenes side betinget af russisk opfyldelse af de såkaldte Istanbul-forpligtelser – herunder tilbagetrækning af styrker og materiel fra henholdsvis Georgien og Moldova. Traktaten er derfor endnu ikke trådt i kraft.

I overensstemmelse med traktaten mødes deltagerstaterne hvert 5. år til en gennemgangskonference af traktatens virke og implementering. Den tredje gennemgangskonference blev afholdt i Wien (30. maj – 2. juni 2006). Der var generel enighed om, at CFE-traktaten i det store og hele stadig opfylder sit formål og implementeres tilfredsstillende – uagtet at alle deltagerlandene gerne ser en snarlig ikrafttræden af den tilpassede traktat. Gennemgangskonferencen gav dog ikke anledning til nye tiltag i den sammenhæng, da Rusland stadig har opfyldt alle forpligtelser i henhold til ovennævnte aftale. Udgangspunktet er derfor fortsat den oprindelige CFE traktat fra 1990. Det ændrer imidlertid ikke ved, at traktaten i bund og grund har vist sig overordentlig succesfuld. Mere end 60.000 stykker tungt militært materiel er i gennem årene blevet destrueret og fjernet fra de respektive landes beholdninger. Traktatens oprindelige og overordnede formål om at eliminere muligheden for en angrebskrig i Europa samt målet om at øge tilliden mellem landene er opfyldt.